

VILNIAUS
AUTOMECHANIKOS
IR VERSLO MOKYKLA

PRITARTA

Mokyklos tarybos (kolegialaus valdymo organo)
2021-02-25 posėdyje, protokolo Nr. MT-1

2020 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

2021
Vilnius

Vilniaus automechanikos ir verslo mokykla (VAVM, toliau – Mokykla) yra viešoji įstaiga, teikianti pirminį ir tęstinį profesinį mokymą. Mokymas vykdomas pagal vidurinio ugdymo ir profesinio mokymo programas, išduodami mokymosi pasiekimus įteisinantys dokumentai. Profesinis mokymas vykdomas mokykline ir pameistrystės organizavimo formomis.

Mokyklos veiklos tikslas – tenkinti viešuosius interesus vykdant švietimo ir profesinio mokymo veiklą, padėti asmeniui įgyti pagrindinį, vidurinį išsilavinimą, kvalifikaciją ir (ar) kompetencijas, atitinkančias šiuolaikinį mokslo, technologijų, ekonomikos ir kultūros lygį, padedančias jam įsitvirtinti ir konkuruoti kintančioje darbo rinkoje.

Mokykla savo veiklą grindžia Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu, Lietuvos Respublikos darbo kodeksu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymu, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymu, Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymu, Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymu, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos teisės aktais, kitais teisės aktais ir įstatais.

Vilniaus automechanikos ir verslo mokykla 2020 m. veiklą planavo ir vykdė vadovaudamasi mokyklos 2020–2021 metų strateginiu švietimo planu ir jo įgyvendinimo 2020 metų veiklos programa.

2020–2021 metų strateginiame švietimo plane įvardinti strateginiai tikslai: užtikrinti kokybiškas vidurinio išsilavinimo, profesinės kvalifikacijos ar jos dalies įgijimo paslaugas, užtikrinti mokykloje vykdomų procesų kokybę, tenkinančią suinteresuotų šalių poreikius, užtikrinti edukacinių erdvių/aplinkų modernizavimą, plėtrą, efektyvią veiklą, papildomų pajamų gavimą.

Tikslams pasiekti buvo numatyti ir įgyvendinti uždaviniai: užtikrinti emociškai saugią, tolerantišką, mokymosi aplinką, įtraukų, lankstų, kūrybingumą skatinantį mokymą, mokinių užimtumą ir saviraiškos ugdymą, kokybišką profesinį informavimą, mokymąsi visą gyvenimą įvairiems asmenims ar asmenų grupėms, kryptingą kiekvieno darbuotojo saugią, pozityvią emocinę aplinką ir galimybes tobulintis, saviraišką ir kvalifikacijos kėlimą, padidinti mokymo turinio atitiktį darbo rinkos poreikiams, atnaujinti kokybės vadybos sistemos procesus, tobulinti vidinę ir išorinę komunikaciją, laimėti ir įgyvendinti ES paramos projektus, atnaujinti mokymo bazę panaudojant ES ir biudžeto lėšas bei kurti saugią, modernią mokyklos (fizinę) aplinką, sukurti stabilių papildomų pajamų/šaltinių bei efektyviai išnaudoti esamus resursus.

Integrali strateginio plano dalis yra Kokybės politika. 2020 m. birželio mėn. mokykloje sertifikuota kokybės vadybos sistema, atitinkanti LST EN ISO 9001:2015 standarto reikalavimus.

2020 m. birželio 8 d. išduotas Kokybės vadybos sertifikatas ISO 9001:2015 Nr. LT20/0216.

Siekiant ugdymo kokybės prieš sertifikavimą atliktas kokybės vadybos sistemos auditas,

bendrojo ugdymo veiklos kokybės įsivertinimas.

Dėl šalyje paskelbtos pandemijos buvo koreguojamas 2020-2021 m. m. programų įgyvendinimo planas. 2020 metais mokykloje mokymas pradėtas vykdyti nuotoliniu ar mišriu būdu. Buvo parengtas Nuotolinio mokymo(si) organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašas, kuriamas e. bibliotekos skyrelis. Mokytojai paruošė pamokoms skaitmeninę mokymo medžiagą, įsisavino VMA sistemą, įvaldė nuotolinio mokymo instrumentus Zoom, Discord, Kahoot ir kt. Mokytojams organizuoti mokymai, kaip dirbti su skaitmeninėm aplinkom, kiekvieną savaitę buvo aptariamoms nuotolinio mokymo proceso organizavimo problemoms, organizuojama mokinių aprūpinimo kompiuterinėmis priemonėmis pagalba. Nuotoliniam mokymui vykdyti mokytojų darbo vietose įrengtos kameros ir mikrofonai.

Mokiniam nuolat teikiama nuotolinė mokymo/si pagalba. Mokyklos internetinėje svetainėje sukurta nuoroda „COVID-19“, kurioje patalpinta visa informacija apie COVID-19 situacijos valdymą, nurodyti mokymo/si pagalbos specialistų kontaktai, kitos pagalbos teikimo nuorodos. Mokykloje nuolat vykdoma COVID-19 prevencija.

VAVM sudėtingomis karantino sąlygomis organizavo ir sėkmingai įvykdė asmens įgytų kompetencijų vertinimą, mokyklinius technologijų, lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzaminus, lietuvių kalbos ir literatūros įskaitą, valstybinį fizikos egzaminą.

Mokykla išsiskiria mokymo bazės šiuolaikiškumu ir turtingumu (2 sektoriniai praktinio mokymo centrai), ugdomųjų programų sutelktumu: mokykloje vyrauja inžinerinės ir transporto paslaugų srities įgyvendinamos programos.

Mokyklos perspektyvos: įkurti inžinerinės ir transporto paslaugų sričių mokytojų kompetencijų tobulinimo centrą ir kompetencijų vertinimo centrą, didinti mokymo paslaugų, teikiamų autoservisų darbuotojams, pasiūlą.

Mokyklos perspektyvos kuriamos užtikrinant kokybišką mokymą, pagalbą mokiniui įsitvirtinti kintančioje darbo rinkoje, sudarant galimybes mokytis atskirų modulių, mokytis pameistrystės forma, plėtojant formalųjį ir neformalųjį tęstinį suaugusiųjų mokymą, skatinant komunikaciją regione su verslo atstovais, sprendžiančiais švietimo politikos klausimus, vystant socialinį bendradarbiavimą, tobulinant personalo kvalifikaciją, įsisavinant ES fondų investicijų finansinę paramą mokymo aplinkai atnaujinti, įgyvendinant mokinių ir mokytojų mobilumo projektus.

Mokyklos darbuotojai

Uždavinys sudaryti galimybes tobulintis ir kelti kvalifikaciją įgyvendintas.

2020 m. gruodžio 31 d. mokykloje dirbo 147 darbuotojai. Aukštąjį išsilavinimą yra įgiję 88 darbuotojai, iš kurių: 1 turi mokslų daktaro laipsnį, 16 turi magistro kvalifikacinį laipsnį, 62 turi aukštąjį universitetinį išsilavinimą arba bakalauro kvalifikacinį laipsnį, 8 turi profesijos bakalauro laipsnį. Kiti 59 darbuotojai yra įgiję specialųjį vidurinį (aukštesnįjį), vidurinį su profesine kvalifikacija arba vidurinį išsilavinimą.

Mokykloje 2020 m. gruodžio 31 d. dirbo 60 mokytojų: 17 bendrojo ugdymo mokytojų (iš jų 3 papildomas darbas), 43 profesijos mokytojai (iš jų 4 papildomas darbas ir 3 nuo 1 iki 3 mėn. terminuota sutart.). Pagalbos mokiniui specialistai: 2 socialiniai pedagogai, 1 psichologas, 2 bendrabučio auklėtojai. Pagalbos mokiniui specialistai įgiję: 2 – magistro kvalifikacinį laipsnį, 1 – aukštąjį universitetinį išsilavinimą, 2 – bakalauro kvalifikacinį laipsnį.

Iš mokytojų turinčių aukštąjį išsilavinimą turi: 1 – mokslų daktaro laipsnį, 8 – magistro laipsnį, 41 – aukštąjį universitetinį išsilavinimą arba bakalauro kvalifikacinį laipsnį, 6 – aukštąjį neuniversitetinį išsilavinimą. Specialųjį vidurinį (aukštesnįjį) arba vidurinį su profesine kvalifikacija turi 5 mokytojai.

Mokytojai 2020 m. gruodžio 31 d. turėjo šias kvalifikacijas: 3 – profesijos mokytojai ekspertai ir 1 bendro ugdymo mokytojas ekspertas, 1 profesijos mokytojas metodininkas ir 5 bendro ugdymo mokytojai metodininkai, 8 vyresnieji profesijos mokytojai ir 11 bendro ugdymo vyresniųjų mokytojų, 31 profesijos mokytojai.

2019 ir 2020 m. profesijos mokytojų ir bendrojo ugdymo mokytojų skaičiaus pokyčių lyginamoji lentelė:

Kvalifikacija	Profesijos mokytojų skaičiaus		Pokytis lyginant su 2019 metais (+/-)	Bendro ugdymo mokytojų skaičiaus		Pokytis lyginant su 2019 metais (+/-)
	2020 m.	2019 m.		2020 m.	2019 m.	
Mokytojai	-	-	-	-	-	-
Profesijos mokytojas	31 (4 mok. papild. darbas ir 3 nuo 1 iki 3 mėn. terminuota sut.)	18	+13	-	-	-
Vyresnysis mokytojas	8	14	- 6	11	11 (2 mok. papild. darbas)	-1

Mokytojas metodininkas	1	2	-1	5	5 (1 mok. papild. darbas)	-
Mokytojas ekspertas	3	3	-	1	1	-

Išklausiusių pedagoginių – psichologinių žinių 180 val. kursą – 6 mokytojai.

Kvalifikacijos tobulinimosi rodiklis – 5 dienos per metus. 2020 m. pedagogų, dalyvavusių kvalifikacijos tobulinimo renginiuose, vidurkis 3 dienos per metus. 2019 m. vidurkį sudarė 5,62 dienos per metus. Rodiklis nepasiekė 100 proc. – 5 dienų per metus.

Mokinių priėmimas ir programų įgyvendinimas

2020 m. Mokykla turėjo licenciją įgyvendinti 38 pirminio profesinio mokymo programas.

Nuo 2020 m. rugsėjo 1 d. mokykloje buvo įgyvendinama 15 formaliojo profesinio mokymo programų, kurių trukmė nuo 6 mėnesių iki 3 metų. Vykdoma 13 modulių profesinio mokymo programų, 6 iš jų yra tęstinės. Vykdomos: automobilių mechaniko (M43071604, M44071601, T44071601), automobilių elektros įrenginių remontininko (M43071601, M44071603, T43071603), automobilių kėbulo remontininko (M44071604, T43071604), motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo (M32104101, T32104101), siuvėjo (P43072303, T43072301), sukirpėjo konstruktoriaus (T43072302).

Žemės ūkio specialistai už asmenų lėšas buvo mokomi pagal neformaliąją Ūkininkavimo pradmenų mokymo programą (296081073) ir pagal Žemės ūkio gamybos verslo darbuotojo modulinės profesinio mokymo programos (T43081103) modulius: (TR1 kategorijos traktorių vairavimas (3081112), TR2 kategorijos traktorių vairavimas (3081113/P), SZ kategorijos savaeigių žemės ūkio mašinų vairavimas (3081114/P), SM kategorijos savaeigių žemės kasimo ir transportavimo mašinų vairavimas (3081115/P).

Tęsimas mokymas vykdant 2 dalykines profesinio mokymo programas: automobilių mechaniko (330071606), automobilių elektromechaniko (330071605). Šių programų vykdymas bus baigtas 2021 m.

2020 m. pagrindinio priėmimo metu per LAMA BPO sistemą į valstybės finansuojamas vietas priimti 506 mokiniai. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2020 m. lapkričio 3 d. įsakymo Nr. V-1670 redakcija, priėmimo planas – 495 mokiniai, priimta – 510, priėmimo planas įgyvendintas – 102 proc. Žiemos priėmimo metu priimta 17 transporto paslaugų srities mokinių. Į valstybės nefinansuojamas vietas priimti 4 mokiniai. Į *Automobilių mechaniko programos* modulį – *Metalo technologiniai darbai* priimti 9 mokiniai. Iš viso 2020 m. priimta 519 mokinių. Mokiniai

atvyko mokyti iš visos Lietuvos rajonų ir miestų.

Papildomo priėmimo metu priimti 35 mokiniai. Iš jų 8 į vidurinio ugdymo programą su profesinio mokymo programa. 9 III gimnazijos klasės mokiniai pasinaudojo šiais mokslo metais sudaryta galimybe mokyti visų dalykų savo gimnazijose, o vietoje technologijų dalyko pasirinko mokyti *Automobilių mechaniko programos* modulį – *Metalo technologiniai darbai*. Papildomo priėmimo metu daugiausia mokinių (15) priimta į *Automobilių elektros įrengimų remontininko* pirminio profesinio mokymo programą įgijusiems vidurinių išsilavinimą.

2020 metais populiariausia buvo *Automobilių mechaniko su* viduriniu ugdymu ir profesiniu mokymu programa, ją pasirinko 82 mokiniai.

Po ilgo laiko surinktos dvi grupės pirminio profesinio mokymo programų įgijusiems vidurinių išsilavinimą: *Siuvejo* – 20 mokinių, *Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo* – 11 mokinių.

Vis daugiau mokinių stoja į:

Automobilių kėbulo remontininko programos, 2020 m. - 75 mokiniai, 2019 – 60 mokinių.

Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo programos, 2020 m. – 51 mokinys, 2019 – 38 mokiniai.

Didėja priimamų į :

formaliojo tęstinio profesinio mokymo programas skaičius. 2020 m. priimti 162 mokiniai, 2019 m. – 108 mokiniai,

formaliojo pirminio profesinio mokymo programas skaičius. 2020 m. priimti 324 mokiniai, 2019 m.– 286 mokiniai.

2020 m. spalio 1 d. duomenimis mokykloje mokėsi:

Programa	Mokinių skaičius	
	2019 m.	2020 m.
Transporto paslaugos		
Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo modulinė profesinio mokymo programa (M32104101, T32104101)	38	32 (17 žiemos)
Iš viso:	38	32
Inžinerija ir inžinerinės profesijos		
Automobilių mechanikas (M43071604, M44071601, T44071601, 330071606)	326	333
Automobilių elektros įrengimų remontininkas (M43071601, M44071603, T43071603, 330071605)	378	378
Automobilių kėbulų remontininkas (M44071604,	57	75

T43071604)		
Iš viso:	764	786
Gamyba ir perdirbimas		
Siuvėjas (P43072303, T43072301)	21	51
Sukirpėjas konstruktorius (T43072302)	13	10
Iš viso:	34	61
Modulis gimnazistų-MTD	9	9

Iš viso mokykloje 2020 m. spalio 1 d. duomenimis mokėsi 888 mokiniai. Tai 6 procentais daugiau nei 2019 m. (836 mok.). Iš 888 mokinių :

pirminio profesinio mokymo (po 12 kl.) ir tęstinio mokymo programose mokosi – 574 mokiniai (2019 m. – 520 mok.);

vidurinio ugdymo su profesiniu mokymu programose Gimnazijos skyriuje mokosi – 314 mokinių (2019 m. – 316 mok.).

Bendrojo ugdymo programų įgyvendinimas

Gimnazijos skyriuje 2020 mokslo metus pradėjo 321 mokinys.

2020 m. spalio 1 d. duomenimis 314 mokinių mokėsi vidurinio ugdymo programoje kartu su profesiniu mokymu.

Gimnazijos skyriaus III, IV klasės:

Klasė	Mokinių skaičius
11 klasė	157
12 klasė	157
Iš viso:	314

Užtikrinant kokybišką ir rezultatyvų ugdymo turinio įgyvendinimą, buvo tobulinamas pamokų planavimas, diagnozuojamas įstojusiųjų mokyti gebėjimų lygis, įvertinta ir stebima individuali vaiko pažanga, rengiama skaitmenizuota mokomoji medžiaga virtualioje mokymosi aplinkoje Moodle, vedamos pamokos netradicinėse aplinkose, analizuojami bandomųjų brandos egzaminų, signalinių, pusmečių ir metų rodikliai. Tai sudarė sąlygas pasiekti puikius bendrojo ugdymo programų įgyvendinimo rezultatus:

Mokinių pažangumas:

Mokslo metai / Programa	2019-2020	2018–2019	Pokytis lyginant su 2019-2020 (+ / -)
	Pažangumas proc.		
Vidurinio ugdymo programa	98	97	+

Bendrojo ugdymo programos baigimo pažangumas 2019 – 2020 mokslo metais lyginant su 2018-2019 mokslo metais padidėjo 1 procentu.

Mokyklinių brandos egzaminų rezultatų suvestinė:

Egzaminas	2020 m.			Išlaikė (proc.) 2019 m.	Pokytis lyginant su 2019 (+ / -)
	Laikė	Išlaikė	Išlaikė (proc.)		
Technologijos	101	101	100	100	+
Lietuvių kalba ir literatūra	117	116	99	98	+
Iš viso	218	217	99,5	98,7	+

Mokyklinių brandos egzaminų rezultatų pasiekimai nežymiai pagerėjo.

Technologijų mokyklinį brandos egzaminą išlaikė visi laikę 100 proc., lietuvių kalbos mokyklinio brandos egzamino rezultatai pagerėjo 1 procentu.

Lyginant bendrus valstybinių brandos egzaminų rezultatus, išlaikymo procentas yra šiek tiek (1,6 proc.) didesnis. Prasčiau išlaikytas lietuvių kalbos ir literatūros, matematikos, fizikos valstybiniai egzaminai.

100 procentų išlaikyti geografijos, biologijos ir užsienio kalbų valstybiniai brandos egzaminai.

Geriausi 2020 m. rezultatai – užsienio kalbos egzaminas įvertintas 93 balais.

Valstybinių brandos egzaminų rezultatai:

Egzaminas	2020 m.			Išlaikė (proc.) 2019 m.	Pokytis lyginant su 2019 (+/-)
	Laikė	Išlaikė	Išlaikė (proc.)		
Lietuvių kalba ir literatūra	11	6	55	54	+
Matematika	7	3	43	50	-
Istorija	4	3	75	78	-
Geografija	7	7	100	100	+
Fizika	2	1	50	100	-
Biologija	1	1	100	100	+
Užsienio (anglų) kalba	39	39	100	96	+
Užsienio (rusų) kalba	14	14	100	100	+
Iš viso:	86	75	87,2	85,6	+

Vidurinio išsilavinimo įgijimas:

Dvyliktokų skaičius 2019-2020 m. m. pabaigoje	Brandos atestatus gavusių mokinių skaičius 2020 m.	Brandos atestatus gavusių mokinių dalis (proc.) 2020 m.	Brandos atestatus gavusių mokinių dalis (proc.) 2019 m.	Pokytis lyginant su 2019 m. (+ / -)
129	126	97,7	98,6	-

Į gimnazijos skyrių įstojusių mokinių skaičius: 2018 m. – 160 mok., 2019 m. – 175 mok., 2020 m. – 161.

Stojančiųjų skaičius 2020 m. sumažėjo 8 proc.

Profesinio mokymo programų įgyvendinimas

Užtikrinant kokybišką ir rezultatyvų profesinio mokymo programų įgyvendinimą 2020 m. veiklos programoje buvo iškeltas uždavinys užtikrinti mokymąsi visą gyvenimą įvairiems asmenims ar asmenų grupėms, rengti aukštos profesinės kvalifikacijos specialistus. Tuo tikslu sudaromos lanksčios sąlygos tęstinių programų mokiniams, derinantiems mokymąsi ir darbą, mokytis popietinėse grupėse.

2020 m. pasiekti kiekybiniai ir kokybiniai rezultatai:

2020 m. buvo parengti 357 kvalifikuoti specialistai, 100 proc. baigusiujų išlaikė asmens kompetencijų vertimą. Automechanikų skyriuje parengta 306 kvalifikuotų specialistų, iš jų 101 specialistas automobilių mechniko programos, 133 specialistai automobilių elektrotechniko ir elektros įrengimų remontininko programų, 37 specialistai kėbulo remontininko programos, 13 specialistų sukirpėjo- konstruktoriaus ir 22 specialistės siuvėjo programos.

Bukiškio skyriuje motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo specialybę baigė 51 mokinsys, t.y. 100 proc. visų pateikusių prašymus kompetencijoms vertinti. Iš jų 34 įgijo vairuotojo pradinę profesinę kvalifikaciją kroviniams vežti (95 kodas), 100 proc. pateikusių prašymus.

Profesinio mokymo diplomai su pagyrimu išduoti:

2020 m. – 33 mokiniams, 2019 m. – 27 mokiniams.

2020 m. pasirašyta 50 profesinio mokymo pameistrystės forma sutarčių (2019 m. – 43 mokiniai). Tai sudaro apie 9 proc. baigiamųjų kursų mokinių, besimokančiųjų pagal inžinerinės srities profesinio mokymo programas.

Mokyklos mokiniams, išskyrus gimnazijos skyriuje I ir II kurse besimokantiems mokiniams, didžioji dalis praktinių užsiėmimų vyko mokyklos SPMC.

Mokyklos SPMC praeitais kalendoriniais metais buvo organizuoti praktiniai mokymai kitų profesinio mokymo įstaigų mokiniams:

vienos savaitės praktiniai mokymai Kupiškio technologijos ir verslo mokyklos mokiniams. Tuo

pačiu metu kvalifikacijos tobulinimo mokymuose dalyvavo Kupiškio TVM profesijos mokytojas.

vienos savaitės praktiniai mokymai Prancūzijos GARAC profesinio mokymo įstaigos mokiniams. Taip pat lydintys profesijos mokytojai turėjo galimybę patobulinti savo technines kompetencijas automobilių techninės priežiūros ir remonto srityje.

Iš kitų profesinių mokyklų pasimokyti sektoriniame praktinio mokymo centre – autodrome pagal Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti programą atvyko 193 asmenys. Kitų įstaigų, įmonių, asmenų lėšomis pagal neformalaus švietimo programą mokėsi 1292 asmenys. Vairavimo įgūdžius tobulino 341 asmuo.

Siuvėjo modulinės mokymo programos 15 mokinių atliko 40 val. praktinius mokymus Klaipėdos technologijų mokymo centre.

Mokyklos Bukiškių skyriuje teikiamos mokymosi visą gyvenimą paslaugos įvairių socialinių grupių asmenims, rengiami žemės ūkio srities specialistai. 2020 m. sausio 27 d. gauta licencija vykdyti mokymą pagal Žemės ūkio gamybos verslo darbuotojo modulinę profesinio mokymo programą (M43081103, T43081103, M44081102). Atsirado galimybė asmenims rinktis mokymą pagal modulius. Pradėtas vykdyti mokymas pagal TR1, TR2, SZ, SM modulius.

2020 m. buvo akredituota Ūkininkavimo pradmenų mokymo programa. 2020-05-07 suteikta teisė vykdyti mokymą kasdieniu ir savišvietos būdais pagal Ūkininkavimo pradmenų mokymo programą (296081073). Nuo gegužės mėn. iki metų pabaigos įgijo kompetenciją verstis žemės ūkio veikla ir miškininkyste 178 asmenys.

Parengtų asmenų skaičius pagal žemės ūkio programas / modulius, lyginant su 2019 m., padidėjo 73 proc.:

Eil. Nr.	Mokymo programos / modulio pavadinimas	Metai		
		2018	2019	2020
1.	Ūkininkavimo pradmenų mokymo programa, v. k. 296081073	111	129	178
2.	TR1 kategorijos traktorių vairavimas, v. k. 3081112	7	6	105
3.	TR2 kategorijos traktorių vairavimas, v. k. 3081113/P	168	96	128
4.	SM kategorijos savaeigių žemės kasimo ir transportavimo mašinų vairavimas, v. k. 3081115/P	205	118	156
5.	SZ kategorijos savaeigių žemės ūkio mašinų vairavimas, v.k. 3081114/P.	15	6	46
6.	Iš viso parengta specialistų	506	355	613

Įvairių socialinių grupių asmenys keičia ar, baigę mokymo programos modulius, gauna

traktoriaus ir savaeigės mašinos vairuotojo (traktorininko) pažymėjimą:

Metai	Išduota pažymėjimų	Pakeista pažymėjimų	Viso
2018	244	265	509
2019	134	438	572
2020	183	242	425

Analizuojant mokinių įsidarbinimo duomenis (dėl pandemijos), pastebimas mažėjantis mokinių įsidarbinimo procentas. Įsidarbinimo procentas: 2020 m. 78 proc. (2019 m. įsidarbinimas – 84 proc.).

Nacionaliniai ir tarptautiniai profesinio meistriškumo konkursai

Kokybišką ir rezultatyvią mokyklos veiklą įrodo didžiausias ir labiausiai Lietuvą ir mokyklą išgarsinęs įvykis – VAVM profesijos mokytojui suteiktas tarptautinis pripažinimas. Europos Komisijos rengiamame Europos profesinių gebėjimų savaitės Meistriškumo profesinio mokymo srityje apdovanojimų konkurse geriausiu 2020 m. profesijos mokytoju pripažintas Vilniaus automechanikos ir verslo mokyklos profesijos mokytojas ekspertas Vitalij Kabelis.

Nacionaliniuose profesinio meistriškumo konkursuose užimtos trys prizinės vietos:

„Geriausias jaunasis automechanikas 2020“ užimta I vieta,

„Automobilių kėbulų remontininkas 2020“ užimta I vieta,

„Mano banguojanti jūra 2020“ užimta III vieta, siuvėjo specialybės.

Profesinio informavimo ir orientavimo veiklos

Profesinio informavimo ir orientavimo veiklos dėl pandemijos vyko daugiausiai nuotoliniu būdu. Iki pandemijos į profesinio veiklinimo užsiėmimus buvo atvykę 120 bendrojo ugdymo mokyklų mokinių. Įvykdyta 18 vizitų į Vilniaus apskrities gimnazijas ir progimnazijas. Apie galimybes mokytis VAVM, mokymo įstaigoms pateikti lankstinukai, skrajutės, plakatai, 3 filmai. Profesijos pristatomos parodoje *Studijos 2020, Auto bazar 2020*. Parašyti 5 straipsniai, dalyvauta 4 radijo laidose profesijoms populiarinti.

Vestos virtualios konsultacijos gimnazijų 10 klasių mokiniams kviečiant pasirinkti modulius.

Kiekvieną savaitės ketvirtadienį virtualiomis profesinio informavimo konsultacijomis pasinaudojo 89 besidomintys stojimo galimybėmis.

Vienas iš mokyklos uždavinių yra efektyvus *palankaus įvaizdžio formavimas* siekiant pritraukti daugiau mokinių ir išlaikyti talentingiausius darbuotojus. Mokiniam, atsižvelgiant į karantino

situaciją, suorganizuotas įspūdingas profesinio mokymo diplomų teikimas mokyklos autodrome, diplomus absolventams įteikė Benediktas Vanagas. Diplomų įteikimas „kitaip“ pristatytas žiniasklaidoje, susilaukė plataus visuomenės dėmesio.

Socialinė parama mokiniams ir pagalba mokiniui (nubyrejimo prevencija)

Mokyklos bendruomenė įgyvendina uždavinį užtikrinti emociškai saugią, tolerantišką, mokymosi aplinką, mokinių ugdymą grindžiant socialinio emocinio ugdymo principais. Vaiko gerovės komisija vykde veikas, užtikrinančias saugią aplinką, rūpinosi mokinių mokymosi sėkme, vykde prevencinį darbą su mokiniais, turinčiais elgesio problemų. Įgyvendino socialinių – emocijų, psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos programą „Savu keliu“.

Palankaus mikroklimato rodiklių pasiekimą įrodo atlikti mokinių poreikius identifikuojantys tyrimai:

„I kurso mokinių mikroklimato tyrimas“ – 73 proc. mokinių pažymėjo, kad klasėje jaučiasi labai gerai;

„Saugumo mokykloje tyrimas“ – 90,1 proc. mokinių jaučiasi saugiai ir labai saugiai;

„I kurso mokinių adaptacija mokykloje“ – 98,2 proc. mokinių teigia, kad jiems patinka mokytis profesinėje mokykloje ir yra patenkinti savo pasirinkimu;

2020 m. mokykloje mokėsi 21 specialiųjų ugdymosi poreikių mokinys. Jiems buvo teikiama reikalinga švietimo pagalba. Pritaikomos ugdymo programos, teikiamos konsultacijos, diferencijuojamos ir individualizuojamos užduotys. Dėka kokybiško, atsakingo mokytojų darbo mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, mokyma(sis) rezultatyvus: 2020 m. iš 3 dvyliktokų 3 įgijo vidurinį išsilavinimą ir gavo brandos atestatus, 8 mokiniai mokėsi profesinio mokymo programose ir visiems 8 suteiktos profesinės kvalifikacijos.

Iš valstybės biudžeto gautų lėšų mokiniams neviršijant metams patvirtinto stipendijų fondo, pagal Vilniaus automechanikos ir verslo mokyklos stipendijų ir materialinės paramos skyrimo nuostatus skiriamos stipendijos, socialiai remtiniams – pašalpos. Vienkartinė materialinė pašalpa buvo skiriama 1 mokiniui, atleisti nuo mokesčio už gyvenimą bendrabutyje – 18 mokinių.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos transporto lengvatų įstatymu, mokinių, kurie vyksta į mokyklą ir į namus iš kaimo vietovės, pavėžėjimui buvo skirta 1000,00 eurų, šiuo finansavimu pasinaudojo 36 kaimo vietovėje gyvenantys mokiniai.

Visapusiška pagalba mokiniui specialistų veikla padeda išvengti didelio vidurinio ugdymo programos su profesiniu mokymu mokinių nubyrejimo, tačiau mokyklos kontingento nelengva

ekonominė situacija šeimose priverčia mokinius ieškoti darbo. Mokymąsi nutraukusių mokinių buvo 9 proc., iš jų net 5 proc. nutraukė mokymąsi dėl įsidarbinimo.

Visi mokiniai, kuriems reikalingas bendrabutis, apgyvendinti mokyklos bendrabutyje. 2020 m. gyveno 151 mokinys.

Buvo vykdoma neformaliojo ugdymo veikla. Mokiniai (15 proc.) pasirinko 7 būrelius: sporto, dailės, inžinerijos sričių.

Infrastruktūros gerinimas

Sėkmingai įgyvendinti užsibrėžti mokyklos infrastruktūros atnaujinimo darbai, kuriama saugi, moderni mokyklos aplinka.

Prasidėjo dalinai rekonstruojamo pastato (unikalus Nr. 4100-2033-5020) – apie 1000 kv. m. skirto praktiniam krovinio transporto eksploatavimo ir priežiūros specialistų programų vykdymui, rekonstrukcijos darbai kartu su sektorinio praktinio mokymo centro aikštele.

2020 m. atlikti remonto darbai, kuriuos atlikus, atnaujinta:

pagrindinės mokyklos buveinės automobilių parkavimo aikštelė su pastato nuogrinda iš vidinės kiemo pusės,

dvi mokyklos vidaus laiptinės: pakeisti nerūdijančio plieno turėklai, laiptų pakopos, mokyklos fojė ir 1a. koridoriaus grindys padengtos akmens masės plytelėmis, pilnai suremontuotas 305 kab.

atnaujintos 214, 302, 303 kab. grindys,

įkurtas naujas kabinetas administracijos darbuotojams.

Atnaujintas mokykloje esantis inventorių: siuvėjų dviejų praktinio mokymo dirbtuvių sukirpimo stalai, sieninės spintos, įsigyta 50 kėdžių.

Mokykla įsisavino ŠMSM skirta lėšas bendrabučio atnaujinimui: pakeista 3, 4, 5 aukštų bendrabutyje esančių patalpų elektros instaliacija.

Mokyklos lėšomis įrengtos naujos elektros jėgos spintos valgykloje ir mokykloje, atliktas el. varžų matavimas. Suremontuotos bendrabučio 5 a. ir 4 a. dušinės.

Bukiškių skyriaus pastate pakeista visa šildymo sistema, pakeistas pastato stogas.

Mokykla iš anksto pradėjo ruošti nuotoliniam mokymui, metų pradžioje padidino interneto pralaidumą ir greitį, atsirado WIFI 5G bevielis ryšys. Užtikrinant administracijos ir pedagogų bei mokinių poreikius nuotoliniam mokymui/darbui buvo planingai atnaujinamos šiuolaikinės IT priemonės ir įranga, įsigyta: 11 vnt. personalinių/ stacionarių kompiuterių, 5 vnt. nešiojamų kompiuterių, 20 vnt. planšetinių kompiuterių, 2 vnt. interaktyvių ekranų, 3 vnt. televizorių, 16 vnt.

kamerų, 3 vnt. konferencinių kamerų, 1 vnt. video filmavimo kamera.

Įsigyta elektroninių mokymosi programų braižybai ir virtualus Gerber Accumark serveris, leidžiantis dirbti su programa nuotoliniu būdu.

Ugdymo veiklose daug mokytojų tikslingai ir saugiai taiko virtualias aplinkas ir skaitmenines mokymosi terpes, kurias sudaro:

elektroninis dienynas TAMO;

sinchroninės komunikacijos priemonės – Moodle,

asinchroninės komunikacijos priemonės – el. pašto sistema,

atnaujinta mokyklos svetainė.

Mokykloje sėkmingai įgyvendinamas COVID-19 valdymo priemonių planas. Nuolat skiriamas finansavimas apsaugos priemonėms, įsigytas modernus dezinfekavimo aparatas, sureguliuoti mokinių srautai.

Darbuotojai aprūpinti kompiuteriais ir kita, nuotoliniam darbui reikalinga įranga.

Siekiant telkti karantino metu nutolusią bendruomenę, pasibaigus pirmam karantino laikotarpiui, bendruomenei suorganizuota metodinė diena neformalioje aplinkoje, tema „Gyva pažintis su tradiciniais Vilniaus krašto amatais“

Projektų įgyvendinimas

Ugdymo kokybės, veiksmingumo, modernumo ir prieinamumo įvairioms besimokančiųjų grupėms užtikrinimas vykdomas rengiant paraiškas ir įgyvendinant ES paramos projektus dalyvaujant partneriais kitų šalių profesinio mokymo įstaigų įgyvendinamuose projektuose.

2020 m. pateikta paraiška Erasmus+ programos akreditacijai švietimo ir mokslo srityje gauti.

2020 m. rezultatyviai įgyvendinamas tarptautinio bendradarbiavimo plėtojimo uždavinys – įgyvendinama 10 Erasmus +, Nord plus programų projektų. Iš jų baigti įgyvendinti 2 Erasmus +, 1 Nord plus programos projektas, tęsiami anksčiau pradėti 4 Erasmus + programos projektai, pradėti įgyvendinti 3 Erasmus + programos projektai.

2020 m. baigti įgyvendinti projektai:

1. Mokyklos koordinuoti:

1.1. Nordplus Adult programos projektas „**Moterų mokymo tipiška vyriškų profesijų ypatumai**“. Mobilumo vizituose dalyvavo 9 mokyklos atstovai – mokytojai, administracijos darbuotojai ir mokyklos psichologas. Projekto veiklų poveikis – pradėta labiau atsižvelgti į mergaičių mokymosi tipiška vyriškos profesijos specifika, problemas, pagalbos formas.

1.2. Erasmus+ KA2 strateginės partnerystės inovacijų projektas **„E-priemonė automobilių mechanikos profesinėms kompetencijoms vertinti atsižvelgiant į ES patirtį“**. Projekto veiklų poveikis: sukurtas Interaktyvus resursas – užduočių rinkinys Europos automechanikų bendruomenei. Mokyklos projekto kūrybinė grupė dirbdama projekte tobulino profesinę kvalifikaciją tarptautiniame kontekste, dalinosi savo ekspertine patirtimi ir žiniomis. „E-priemonė automobilių mechanikos profesinėms kompetencijoms vertinti atsižvelgiant į ES patirtį“ pasiekiami: <https://vavm.lt/E-Tool-Car-Mechanics/>. Darbiniuose vizituose užsienyje dalyvavo 9 mokyklos mokytojai.

2. Partnerių iš Latvijos koordinuotas Erasmus+ KA3 projektas **„Naujų praktinio mokymo būdų išbandymas profesiniame mokyme ir profesijos meistrų rengimas mokyti darbo vietoje“**. Projekto veiklų poveikis: patobulintas pameistrystės proceso mokykloje organizavimo ir bendradarbiavimo su verslo įmonėmis efektyvumas, parengta įmonių meistrų ir profesijos mokytojų mokymo programa ir metodinė medžiaga. Projekto įgyvendinimo metu apmokyti 320 asmenų. Parengtas informacinis klipas ir reklaminis lankstinukas apie pameistrystę. 2020 m. projekto patirties pasidalinimo vizite Latvijoje dalyvavo 40 VAVM mokytojų, projektinės veiklos darbiniuose susitikimuose partnerio šalyje dalyvavo 4 VAVM darbuotojai.

2020 m. tęsiami anksčiau pradėti įgyvendinti projektai:

1. Mokyklos koordinuojami:

1.1. Erasmus+ KA1 projektas **„Įgudę ir mobilūs Europos automechanikai“** įgyvendinimas. Projekte numatytos šios tarptautinio mobilumo veiklos:

Mokiniam – praktika užsienio partnerių VET institucijose ir vietos įmonėse (54 mobilumai);

Mokytojams – darbo stebėjimas užsienio partnerių VET institucijose (20 mobilumų);

Mokytojams – dėstymo/mokymo vizitai užsienio partnerių VET institucijose (10 mobilumų).

Iki 2020 m. pabaigos įgyvendinta apie 40% numatytų stažuočių/praktikų. Kitų veiklų įgyvendinimui sutrukdė prasidėjusi COVID-19 pandemija. Dar liko neįgyvendinti 10 dėstymo vizitų mokytojams, 36 mokinių praktikos, 12-os mokytojų stažuotės, 6 lydinčių asmenų vizitai.

1.2. Siekiant praplėsti teikiamų mokymo programų spektrą, modernizuoti praktinio mokymo bazę įgyvendinamas projektas **“Transporto sektorinio praktinio mokymo centro plėtra”**. Projekto įgyvendinimo metu bus atlikta 4500 kv. m pastatų rekonstrukcija, įrengiant 10 praktinio mokymo dirbtuvių, 6 teorinio mokymo kabinetus, 8 bloką bendrabučio patalpų, su 6 apgyvendinimo vietomis kiekviename bloke. Sukūrus vientisą transporto sektorinį praktinio mokymo centrą, mokykla užtikrins aukštesnės kokybės praktinį mokymą, bus padidintas mokymo paslaugų prieinamumas jaunimui ir suaugusiems. 2020 m. atlikti renovuojamų pastatų projektavimo darbai ir pradėti rangos darbai, atlikta

dalį planuotų įrangos pirkimų.

2. Partnerių koordinuojami projektai:

2.1. Erasmus+ KA2 projektas **„Geroji patirtis, susijusi su nauju technologijų įdiegimu automobiliu pramonėje“**. Projekto veiklų poveikis: identifiikuoti perspektyvūs kitų partnerių naudojami sprendimai bus pritaikomi organizuojant mokymo procesą ir padės spręsti skaitmeninimo ir technologijų naujovių taikymo iššūkius.

2.2. Erasmus+ KA2 **„Profesionalumo ir efektyvumo užtikrinimas neformalaus ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų vertinimo bei pripažinimo srityje“**. Projekto veiklų poveikis: įgytų kompetencijų vertinimo sričių elektroninio aplanko kandidatams sukūrimas bei mokymo programos, skirtos neformaliu ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų vertintojams ir konsultantams parengimas. 2020 m. vizite partnerio institucijoje Graikijoje dalyvavo 2 VAVM darbuotojai.

2.3. Erasmus + KA2 projektas **„Inovacijų dirbtuvės“**. Projekto įgyvendinimo metu bus parengta skaitmeninė didaktinė medžiaga (OER), susijusi su elektrinių automobilių, hibridinių automobilių ir mechatronikos gedimų diagnostikos, remonto įgūdžių mokymu ir praktiniu mokinių mokymu darbo vietoje, pritaikant sukurtą OER. Naujas projekto aspektas yra verslo įmonių dalyvavimas projekto kūrybiniame procese.

2.4. Projektas **„Įvairiais būdais įgytų kompetencijų ir kvalifikacijų vertinimo ir pripažinimo sistemos tobulinimas“**. Projekto veiklų poveikis: kompetencijų vertinimui naudojamų užduočių bankų, kompetencijų vertinimo metodikų, metodinių priemonių su pavyzdinėmis kompetencijų vertinimo užduotimis kūrimas padės mokyklai plėsti mokymo paslaugų prieinamumą, mokymo kokybės užtikrinimą įvairioms amžiaus grupėms.

2020 m. pradėti įgyvendinti projektai:

1. Mokyklos koordinuojami projektai:

1.1. Erasmus+ K2 projektas **„Interneto foto – žodynas Europos automechanikams“**. Projekto veiklų įgyvendinimui suburta profesinio ir aukštojo mokslo institucijų partnerystė Projekto tikslas sukurti išsamų, net iki 7000 reikšmių internetinį auto dalių nuotraukų žodyną automechanikams ir elektromechanikams. Žodynas suteiks paieškos galimybę pagal reikšmių kategorijas ir bus prieinamas bet kuriame skaitmeniniame įrenginyje. Ši skaitmeninė priemonė prisideda prie nuotolinio mokymosi priemonių bazės sukūrimo.

1.2. **„Praktinių įgūdžių įgijimas sektoriniame praktinio mokymo centre“**. Projekto įgyvendinime dalyvaus 12 partnerių iš Lietuvos profesinio mokymo įstaigų. Projektas skirtas Lietuvos profesinio mokymo įstaigų mokinių praktinių įgūdžių įgijimui ir tobulinimui sektoriniame praktinio

mokymo centre. Projekto metu planuojama, kad į sektorinį praktinio mokymo centrą atvyks mokyti 168 kitų profesinio mokymo įstaigų mokiniai. Projektas skatina kokybišką praktinių įgūdžių įgijimą, sklandesnę perėjimą iš mokymosi į darbą, geresnę įsidarbinimą, didesnę kvalifikuotų darbuotojų pasiūlos ir paklausos atitiktį.

1.3. **„Darbo praktikos įgijimas mokymosi metu“**. Projekto partneriai – 11 verslo įmonių. Projekto įgyvendinimo metu 25 mokyklos mokiniai bus įdarbinti įmonėse pameistriais, praktinius įgūdžius įgys ir tobulins pameistrystės mokymo forma. Teoriniai mokymai vyks SPMC.

2. Partnerių koordinuojami projektai:

2.1. Erasmus+ KA2 projektas **„Skaitmeninės priemonės mokymuisi ir pripažinimui profesinio rengimo ir pameistrystės srityje: mokymo programa profesijos mokytojams, instruktoriams ir mentoriams“**. Projekto veiklų poveikis: parengta profesijos mokytojų skaitmeninių įgūdžių apžvalga, įskaitant SELFIE ataskaitas, parengta mokymo programa „Patrauklus, interaktyvus ir įtraukus profesinis mokymas“, skirta profesijos mokytojams, specialistams, dirbantiems su pameistryste. Parengtas įrankių rinkinys, kuriame pateikiami pavyzdžiai, kaip profesijos mokytojai ir specialistai, dirbantys su pameistryste, gali naudoti įvairias esamas skaitmenines priemones profesiniame mokyme.

2.2. Erasmus+ KA3 projektas **„Švietimo tinklų kūrimas“**. Projekto veiklų poveikis: sukurti profesinio mokymo teikėjų tinklą, dalinantis su partneriais gerąja profesinio mokymo patirtimi, skatinti mokinių stažuotčių metu įgytų kompetencijų pripažinimą naudojant ECVET. Gerinti profesinio mokymo kokybę ir susieti ją su darbo rinkos poreikiais, didinti profesinio mokymo aktualumą ir poveikį besimokantiejiems ir darbdaviams.

VAVM vykdė tarptautinių stažuotojų ir praktikantų grupių iš kitų Europos profesinio mokymo įstaigų priimančio partnerio veiklą: 2020 m. VAVM ir socialiniai partneriai – verslo įmonės priėmė stažuotojų grupę iš Makedonijos - 16 mokinių, 4 mokytojus.

Iki 2020 m. gruodžio 31 d. įsisavinta 416 509,18 Eur ES struktūrinių fondų lėšų.

Bendradarbiavimas, socialiniai partneriai

Mokykla yra Vilniaus prekybos, pramonės ir amatų rūmų narė. Palaikomas bendradarbiavimas daugiau kaip su 45 transporto techninės priežiūros ir remonto įmonėmis, 5 siuvimo įmonėmis, 15 užsienio šalių profesinio mokymo įstaigomis, 3 aukštosiomis mokyklomis.

2020 m. plėtotą socialinę partnerystę. Siekiant efektyvinti kvalifikuotų specialistų rengimą, organizuoti trys susitikimai – diskusijos su socialiniais partneriais – transporto remontų įmonių vadovais. Diskusijų metu aptartos verslo atstovų galimybės dalyvauti modulių baigiamuosiuose

vertinimuose. Pasirašytos 18 bendradarbiavimo sutarčių su verslo įmonėmis sudarė galimybę vykdyti abipusiai naudingus sutartinius įsipareigojimus, plėtoti mokymą pameistrystės forma, didinti baigiamojo modulio „Įvadas į darbo rinką“ įgyvendinimo galimybes.

Biudžeto lėšų panaudojimas

Mokykla apskaitą tvarko pagal: VSAFAS, LR buhalterinės apskaitos įstatymą ir kitus reglamentuojančius teisės aktus. Mokykloje naudojamos apskaitos programos: centralizuota finansų valdymo ir apskaitos informacinė sistema, Valstybės biudžeto apskaitos ir mokėjimo sistema VBAMS, darbo užmokesčio programa „ALGA 2000“, stipendijų apskaičiavimo programa „SAIKAS“.

2020 m. mokyklai skirtos valstybės biudžeto lėšos:

Kodas	Sąmatos straipsnio pavadinimas	Suma Eur
2.1.1.1.1.01	Darbo užmokestis pinigais	2132700,00
2.1.2.1.1.01	Socialinio draudimo įmokos	31600,00
2.2.1.1.1.05	Ryšių paslaugos	3300,00
2.2.1.1.1.06	Transporto išlaikymas	10000,00
2.2.1.1.1.11	Komandiruotės	300,00
2.2.1.1.1.15	Ilgalaikio materialiojo turto einamasis remontas	86000,00
2.2.1.1.1.16	Kvalifikacijos kėlimas	4000,00
2.2.1.1.1.20	Komunalinės paslaugos	117000,00
2.2.1.1.1.21	Informacinės technologijos	12000,00
2.2.1.1.1.30	Kitos paslaugos	79700,00
2.7.3.1.1.01	Darbdavių socialinė parama pinigais	5700,00
2.8.1.1.1.01	Stipendijos	155000,00
	Iš viso:	2637300,00

Visos 2020 m. skirtos biudžeto lėšos panaudotos.

Papildomai ŠMSM 2020 m. skyrė:

Mokytojų išeitinėms išmokoms – 25 221 Eur,

Kompetencijų vertinimui – 2 500 Eur,

Bendrabučio remontui – 53 000 Eur,

Bukiškių skyriaus pastato remontui – 190 000 Eur,

Kompiuterinės technikos įsigijimui – 18 000 Eur,

Bendrojo ugdymo mokinių skaitmeninio ugdymo plėtrai – 3 200 Eur.

Gauta gyventojų parama – 781,87 Eur.

Už teikiamas paslaugas gauta 252 913,16 Eur.

Problemos, turinčios įtakos kokybiškai mokyklos veiklai vykdyti: padidėjęs dėl nuotolinio mokymo mokytojų darbo krūvis ir profesijos mokytojų trūkumas, kontingento komplektavimui įtakos turinti demografinė situacija, karantino situacija, trukdanti vykdyti profesinį informavimą gyvai, mažėjanti mokinių motyvacija ir tėvų įtaka vaikų auklėjimui, mokinių atsakomybės ir savarankiškumo stoka, neapsisprendę, neatsakingai sudarę profesinio mokymo sutartis asmenys neatvyksta mokytis, didina nubyreįimą. Galimos priežastys – socialinių garantijų ieškojimas, bandymas išvengti kariuomenės.
